

Nya regler om privatkopieringsersättning

Clara Cederberg
Teresia Danielsson

SFU den 8 juni 2026

Disposition

- Nya regler om privatkopieringsersättning
- Kort om andra nyheter på upphovsrättsområdet

Bakgrund och behovet av en översyn

- Upphovsmän och andra rättighetshavare har rätt till rimlig kompensation för privatkopiering av deras skyddade verk och prestationer
- Ersättningen betalas i Sverige och de flesta EUMS av företag som tillverkar, importerar eller säljer elektronikprodukter som kan användas för privatkopiering
- Nuvarande ordning sågs senast över 2005
- Skyddat material tillgängliggörs, konsumeras och kopieras på helt andra sätt i dag
- Lagregleringen i vissa avseenden blivit inaktuell
- Riksdagens tillkännagivande (2017/18:NU14 punkt 2)
  - Utred särskilt en statlig ersättningsordning

Bakgrund och behovet av en översyn

- Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20)
  - Alternativ till nuvarande ordning
    - Ej lämpligt att införa en särskild privatkopieringsskatt
  - En ny privatkopieringsnämnd bör bestämma vilka anordningar som ska ersättas, ersättningsnivåer m.m.
    - Omfattande kritik, bl.a. grundlagsfrågor
    - Nytt branschavtal – även behovet ifrågasattes
- Utkast till lagrådsremiss 2025 – en översyn av nuvarande ordning
- Lagrådsremiss/proposition våren 2026 (prop. 2025/26:184)
- Riksdagsbehandling juni 2026 (bet. 2025/26:NU23)

Inskränkningen för privatkopiering

Inskränkningen för kopiering för privat bruk

- **12 § Var och en får för privat bruk framställa ett eller några få exemplar av offentliggjorda verk. Exemplaren får inte användas för andra ändamål.**
  - Begränsning för litterära verk i skriftlig form: endast avse begränsade delar av verk eller verk av begränsat omfång
  - Byggnadsverk, datorprogram och digitala exemplar av digitala sammanställningar undantas
  - En utomstående får inte framställa eller genom konstnärligt förfarande efterbilda vissa uppräknade verk
  - Krav på lovlig förlaga
- Inskränkningens utredning (SOU 2024:4)
- **Regeringens bedömning:** De möjligheter som inskränkningen ger till kopiering för privat bruk utgör en rimlig avvägning mellan upphovsmännens och den breda allmänhetens intressen och bör inte ändras.

Rätten till ersättning

Rätten till ersättning

- I dag har upphovsmän till **verk som har sänts ut i radio eller tv eller getts ut på vissa anordningar** (t.ex. cd/dvd) rätt till ersättning
- Innebär i praktiken att text och stillbild endast ersätts i begränsad omfattning (manusförfattare, filmfoto osv.)
  - **Begränsningarna tas bort** – innebär att text och stillbild fullt ut inkluderas och även att skyddat material som t.ex. endast har tillgängliggjorts på internet kan grunda en rätt till ersättning
- Sverige anmält till EU-kommissionen som följer lagstiftningsärendet

Nya begränsningar av rätten till ersättning

- **Nya begränsningar** – syftar till att ringa in och avgränsa den krets som påverkas ekonomiskt av inskränknigen

Upphovsmän vars

- **ensamrätt har inskränkts för privatkopiering** och
  - vars **verk har tillgängliggjorts i förvärvssyfte** ska ha rätt till ersättning,
  - om de **inte påverkas ekonomiskt endast i obetydlig omfattning**
- **Ersättningsrätten** gäller för alla närstående rättighetshavare utom framställare av presspublikationer respektive fotografiska bilder

Frågan om s.k. offlinekopiering

- Prop. – pågående mål i **EU-domstolen (C-496/24, Stichting de Thuis kopie)**
  - EU-domstolens kommande ställningstagande påverkar inte regeringens lagförslag gällande rätten till ersättning
- Dom under riksdagsbehandlingen (behandlas i utskottsbetänkandet)
  - Offlinekopiering utgör inte privatkopiering
- Innebär: ska inte ersättas med privatkopieringsersättning (enligt lagförslaget ersätts endast kopiering som sker med stöd av inskränkningen)
- För anordningsbaserade system – kan påverka hur mycket en viss anordning ska anses användas för privatkopiering (ersättningsens storlek osv.)

Ersättningsgrundande elektronikprodukter

Ersättningsgrundande elektronikprodukter

- Ersättningsrätten bör även fortsatt knytas till anordningar som är **särskilt ägnade** för privatkopiering
  - Anordningar som i hög grad är lämpade för privatkopiering och som kan antas komma till sådan användning i en omfattning som inte kan anses oväsentlig
    - Ex. datorer, mobiltelefoner och surfplattor (se bl.a. NJA 2016 s. 490)
- Skadan obetydlig om samtliga användare i praktiken nästan aldrig (jfr rarely) använder kopieringsfunktionen för privatkopiering, se C-463/12, Copydan Båndkopi
  - Om funktionen huvudsaklig/underordnad – påverka ersättningen storlek
- Inte av EU-rättsliga skäl anledning att ersätta begreppet med det som föreslås av utredningen (i betydande utsträckning) – ska oavsett tolkas direktivkonformt

Nya anordningskategorier

- Begränsningen till anordningar som kan *ta upp ljud eller rörliga bilder* tas bort p.g.a. utvidgningen till text och stillbild
- Det införs tre **nya anordningskategorier**:
  1. anordningar för digital lagring,
  2. andra anordningar där digital lagring kan ske, och
  3. anordningar för framställning av exemplar i fysisk eller digital form
- Analoga upptagningsanordningar (kassett/vhs etc.) undantas helt
- Undantagen för bl.a. professionell användning och export gäller fortsatt
  - Se bl.a. EU-domstolens dom i Bluechip-målet (mål C-822/24)

Skyldigheten att betala ersättning

Skyldigheten att betala ersättning

- **Ersättningskyldiga** är näringsidkare som i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller för in ersättningsgrundande anordningar
  - Näringsidkare som säljer anordningar från utlandet till en konsument omfattas
- **Betalning** vid försäljningen av en anordning
  - **Frivilligt sekundäransvar** – betalningsskyldighet kan övertas genom avtal
    - Krävs godtagbara skäl för att motsätta sig övertagandet (t.ex. kreditrisk)
- **Rätt till återbetalning** om ersättning betalats för en anordning som ska undantas
  - Krav på återbetalning ska framställas i rimlig tid

Ersättningens storlek

Ersättningsens storlek

- I dag bestäms ersättningen per anordning utifrån lagringsutrymme eller, för analoga anordningar, per möjlig upptagningsminut
- Ersättningen per lagringsutrymme **sänks och taknivåer införs**
  - Betydelsen av lagringsutrymmets storlek avtar snabbt och saknar betydelse för majoriteten av anordningar
  - Tydlig och förutsebar spärr för hur hög ersättningen ytterst kan bli
  - Säkerställer att belastningen på konsumenterna inte kan bli för stor
- För anordningar utan lagringsmöjlighet införs en **fast ersättningsnivå**
- Nivåerna bygger bl.a. på jämförelser med branschavtalet och andra EU-länder
- **KPI-indexering** vart femte år (ej ersättningen per lagringsutrymme)

Nedsättningsreglerna

- **Rätt till nedsättning** bl.a. om ersättningen med hänsyn till omständigheter som kan hänföras till en anordning eller förhållandena på marknaden är oskäligt hög
- Redan när reglerna infördes klargjordes att nedsättning inte bara ska komma i fråga i undantagsfall
- Ett centralt exempel på en situation där ersättningen enligt lag kan anses oskäligt hög är att nedsättning redan tillämpas på marknaden (branschavtalet)
- Betydelsen av utvidgningarna till bl.a. text och stillbild och offline-frågan

Några exempel

Anordning	Nuvarande regler (utan nedsättning)	Branschavtalet (med nedsättning)	Från 1 september (utan nedsättning)	Högsta möjliga prispåverkan
USB-minne	64 kr (16 GB)	6 kr	8 kr (50 öre/GB, högst 40)	2 kr
USB-minne	128 kr (32 GB)	12 kr	16 kr (50 öre/GB, högst 40)	4 kr
Hårddisk	4100 kr (1025 GB)	30 kr	40 kr (50 öre/GB, högst 40)	10 kr
Mobiltelefon	1024 kr (256 GB)	1 kr/GB, högst 75 kr	100 kr (1 kr/GB, högst 100 kr)	25 kr
Set-top-box	2000 kr (500 GB)	1 kr/GB, högst 120 kr	100 kr (1 kr/GB, högst 100 kr)	-20 kr
Kopiatorer/ skrivare	-	-	100 kr	100 kr

Nya krav och utökad tillsyn

Nya krav och utökad tillsyn

- **Nya krav:**
- En organisation som kräver in ersättning ska
  - **informera** om grunderna för beräkningen av krav på ersättning, och
  - får **inte tillämpa avtalsvillkor** som är osakliga eller diskriminerande

- **Utökad tillsyn:**
- Patent- och registreringsverket tillsynsmyndighet
- Samma möjligheter som enligt lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt

Internationell tillämplighet

Den s.k. ömsesidighetsfrågan

- Sverige har hittills, i linje med internationella konventioner, tillämpat **ömsesidighetsprincipen** i förhållande till tredjeländer
  - Av stor praktisk betydelse i förhållande till bl.a. USA och UK
- Rättsutvecklingen på EU-nivå (Raap/Kwantum)
  - Förenklat: endast EU-lagstiftaren får begränsa rättigheter som regleras av EU-rätten i förhållande till tredjeländer
  - [Sverige driver frågan om rättvisa internationella regler på upphovsrättsområdet](#)
- ”Konsekvenserna av domen är mycket problematiska och remissutfallet bekräftar den bilden. Ersättningsordningen behöver dock anpassas till domen och regeringen ser inte längre att det är möjligt att avvakta utvecklingen på EU-nivå. Regeringen avser därför att gå vidare med förslaget.”

Nya preskriptionsregler

Nya preskriptionsregler

- **Treårig preskription** för rättighetshavares fordran på organisationen
- Syftar till att underlätta tillämpningen av ett borttagande av ömsesidighetskravet samt skapa förutsebarhet i förvaltningen och bättre förutsättningar för en effektiv fördelning
- Bygger vidare på regleringen i lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt som ställer krav på vilka åtgärder som inom viss tid ska vidtas för att lokalisera ersättningsberättigade rättighetshavare

En ny möjlighet till medling

En ny möjlighet till medling

➤ **Möjlighet till medling**

- Ansökan hos Patent- och marknadsdomstolen
- Stöttar parterna i deras förhandlingar
- Frivillighet
- Delat kostnadsansvar

Andra nyheter på upphovsrättsområdet

Andra nyheter på upphovsrättsområdet

- **Utvärdering av DSM-direktivet**
- Parallellt har kommissionen (DGCNECT) lanserat ett **nytt riktat initiativ**:
  1. AI och upphovsrätt
  2. Sanktionsfrågor/piracy
  3. Ömsesidighetsfrågan (Raap/musikersättning)
  4. Forskningsfrågor
- Call for evidence, deadline 25 juni
- Nationellt – statusuppdatering **Inskränkningssutredningen** (SOU 2024:4)

Tack för oss!

